

Gedachten over hoofdschap en hoofdbedekking

Maakt het God echt iets uit of ik nu met bedekt of onbedekt hoofd bid? Was hoofdbedekking alleen maar een tijdelijk symbool? Symbolen zijn belangrijk, vooral goddelijke symbolen, en het is goed eens na te denken wat de Schrift hierover zegt.

De schrijver, br. James Gunn, concentreert zich bij de uitleg over de hoofdbedekking op de gemeentelijke samenkomsten, en geeft veel wijze lessen door die van grote waarde zijn. Voor de algemenere strekking van de scheppingsorde verwijzen we graag naar de andere artikelen in deze brochure.

Het handen schudden kan een diep gevoel van vriendschap overbrengen en het kan ook nog meer inhouden. Voor Paulus en Barnabbas het 't bewijs van een eerbiedige houding bij de steunpilaren van de vroege Kerk en de goedkeuring van hun dienst (Gal. 2:9). De handdruk is een oude gewoonte die zeer gewaardeerd wordt. Natuurlijk zijn er tegenwoordig ook landen waar het niet zo populair is. In veel Latijnse landen, bijvoorbeeld, is de 'abrazo' (omhelzing) meer aanvaardbaar.

Een andere oude gewoonte is het kussen met de lippen om genegenheid uit te drukken. Deze uiting van liefde is terug te voeren op de tijd van de aartsvaders (Gen. 29:11). Het was een gebruik dat niet beperkt was tot leden van hetzelfde geslacht, maar af en toe ook plaatsvond tussen leden van verschillend geslacht. Paulus, in de vroege Kerk, noemde het 'een heilige kus' (Rom. 16:16; 1 Kor. 16:20; 2 Kor. 13:12; 1 Thess. 5:26), en Petrus' noemde het 'een liefdekus' (1 Petr. 5:14). Het was een uiting van de zuivere liefde die tussen gelovigen moest heersen. Deze gewoonte is tegenwoordig veel meer beperkt. Het algemene gebruik is niet in overeenstemming met de moderne etiquette, vooral van de westerse landen, hoewel het weer in opkomst is (of dat als *heilige kus* is, staat nog te bezien...).

Was het dragen van een hoofdbedekking door vrouwen in de vroege Kerk eenvoudigweg een gewoonte? Is het een gewoonte die varieert volgens een bestaand plaatselijk en veranderlijk gebruik? Moet het gewijzigd worden volgens de mode en de vormen van deze tijd? Volgens *'the glass of fashion and the mould of form'*, zoals Shakespeare het in 'Hamlet' noemt? Of moet het zelfs helemaal ophouden?

Naar men wel zegt gingen in Korinthe prostituees en andere immorele vrouwen blootshoofds of met afgeschoren haar. Fatsoenlijke en zuivere vrouwen zorgden er wel voor nooit zonder hoofdbedekking te verschijnen. Zijn Paulus' instructies hier dan alleen maar een weerspiegeling van een plaatselijke gewoonte? Namelijk: als de gelovige vrouw haar sluier (hoofdbedekking) afdoet, doet ze haar hoofd (vaak gezien als haar echtgenoot) oneer aan. Nee! De conclusie zou dan natuurlijk zijn dat aangezien de gewoonte veranderd is en de meeste vrouwen met onbedekt hoofd in het openbaar verschijnen, een sluier niet meer nodig is in gemeentelijke samenkomsten. Dat is niet juist!

Het dragen van een hoofdbedekking door de gelovige vrouw wordt juist op een zeer specifieke en duidelijke manier genoemd. Het wordt uitgelegd door het Woord van God; het wordt een 'macht' genoemd, een teken van gezag [1 Kor. 11:10], en het moet gezien worden als het symbool van hoofdschap.

Het belang van deze kwestie wordt begrepen wanneer we opmerken dat Paulus in de eerste hoofdstukken van 1 Korinthe ingaat op geruchten (hfst. 1-6) en in de eropvolgende hoofdstukken vragen beantwoordt die de Korinthiërs hem hadden gestuurd (hfst. 7-10), terwijl hij in het begin van het volgende gedeelte van de Brief, dat aanvangt met hoofdstuk 11, leerstellig onderwijs geeft. Dit kan een herhaling zijn van onderwijs dat ze al mondeling hadden ontvangen, maar dat zegt Paulus niet.

Een nieuw gedeelte, 1 Korinthe 11:2-16: Het is duidelijk dat met hoofdstuk 11 een nieuw gedeelte van deze Brief begint. In een eerder gedeelte (6:1–11:1) houdt de apostel zich bezig met het gezinsleven en het persoonlijk getuigenis van de individuele gelovige. Dit nieuwe gedeelte loopt van 11:2–14:40. Hierin behandelt Paulus zaken die betrekking hebben op de gezamenlijke bijeenkomsten van de gelovigen.

Paulus spreekt hier de 'broeders' aan, verantwoordelijke broeders, en prijst hen omdat ze de 'inzettingen' hebben vastgehouden zoals hij die aan de gemeente had overgeleverd. Deze inzettingen waren mondelinge instructies. Dit werden de 'overleveringen' genoemd, mondeling doorgegeven instructies, in tegenstelling tot het geschreven Woord: de Schrift. Een groot deel van het Nieuwe Testament was nog niet geschreven, en dus werden de voorschriften mondeling gegeven.

Verder gaat het in dit gedeelte om een openbare vergadering van de plaatselijke gemeente, want er zijn mannen aanwezig (waarschijnlijk mannen die niet in relatie stonden met de vrouwen over wie het ging). Tot zeven keer toe in dit gedeelte komt het woord 'samenkomt' voor (11:17,18,20,33,34; 14:23,26). Dat in vers 16 de gemeenten van God genoemd worden, wijst er nog eens op dat de apostel Paulus aan Korinthe denkt in haar hoedanigheid als een gemeente, niet als een plaats met een specifieke eigen cultuur die voorbij gaat.

Hoofdschap: De apostel behandelt de kwestie van de relationele positie van mannen en vrouwen in de gemeente. Om die te duidelijk te maken onderwijst hij de leer van het hoofdschap. Hij begint met de aandacht te vestigen op een afgeleid hoofdschap, hoofdschap van de hoogste naar de laagste, van God naar de mens.

Professor Moorehead zegt: 'Om het dreigende gevaar te bedwingen en een gezaghebbend voorschrift te geven voor deze belangrijke kwestie, doet Paulus een beroep op de goddelijke orde. Christus is het ultieme Middelpunt, het Middelpunt tussen God en mens; vanaf Hem daalt de gradatielijn naar de mens en stijgt hij omhoog naar God'.

Het is belangrijk om op te merken dat in vers 3 de orde eerst afdaalt, en om de cirkel compleet te maken weer opstijgt naar God. Merk ook op dat er in de Gemeente wat orde en fatsoen betreft verschillen zijn tussen de seksen. In de leer van het hoofdschap worden de

gradaties door de Geest van God gebruikt om belangrijke en progressieve ondergeschiktheid aan te duiden, die resulteert in een volmaakte orde en aantrekkelijke symmetrie.

Er kan ook gesteld worden dat de leer van het hoofdschap relatie veronderstelt. 'Het hoofd van iedere man is Christus' veronderstelt dat er een relatie is tussen de Heer Jezus en de mens (menschheid); 'het hoofd van de vrouw is de man' veronderstelt dat er een relatie is tussen man en vrouw (binnen de schepping, het gaat hier niet over het huwelijk); 'het hoofd van Christus is God' veronderstelt de relatie tussen God en Christus als Mens.

William Kelly zegt: 'In de nieuwe schepping is noch Jood noch Griek, er is noch slaaf noch vrije, er is noch man noch vrouw. Maar hier op aarde is er een relationele orde door God ingesteld; en zoals de man het hoofd is van de vrouw, zo is Christus het Hoofd van iedere man, en God is het Hoofd van Christus. Het zou een grove fout zijn wanneer we deze woorden gebruiken om Christus te kleineren – nog erger dan wanneer we het gezag ervan afwijzen om de onderwerping van de vrouw aan de man te ontkennen'.

Hoofdbedekking: Aangezien Paulus hier gezaghebbend als apostel onderwijst door goddelijke openbaring, is er geen mogelijkheid om te ontkomen aan het gezag van zijn uitspraken over hoofdbedekking. In dit gedeelte schrijft hij ook: 'Als iemand meent een profeet te zijn of geestelijk, laat hij erkennen, dat wat ik u schrijf een gebod van de Heer is' (14:37). We hebben dus de dure plicht om stevig vast te houden aan dit aspect van de apostolische leer.

De eerste keer dat Paulus hoofdbedekking noemt, zegt hij: 'Iedere man die bidt of profeteert met iets op zijn hoofd, onteert zijn Hoofd', d.i. Christus (11:4). Daartegenover verzekert hij: 'en iedere vrouw die bidt of profeteert met ongedekt hoofd, onteert haar hoofd', d.i. de man, die in de scheppingsorde boven haar staat.

Het bedekken van het hoofd is een teken: ik sta onder het gezag van iemand anders. De apostel stelt dat het net zo erg is wanneer een vrouw met ongedekt hoofd zou bidden, als wanneer haar hoofd geschoren zou zijn – de oneer zou hetzelfde zijn (11:6).

Beginsel: Het bedekken of niet bedekken van het hoofd door man of vrouw is een teken van óf aanvaarding óf afwijzing van de orde van het goddelijk hoofdschap, en dus van de autoriteit, het gezag van het hoofd.

De mens is geschapen naar het beeld en de gelijkenis van God (Gen. 1:26). Wanneer in de gemeente een verlorene man zijn hoofd ontbloot, geeft hij daarmee aan dat de Heer door hem heen onbedekt moet zijn. Dat is de symbolische les.

De vrouw, die de heerlijkheid van de man is (11:7), moet symbolisch bedekt zijn, want de menselijke trots en heerlijkheid moeten verborgen worden; het hoofd van de vrouw - de man – hoort niet openbaar te komen op een plaats of bij een activiteit waar de onbedekte Christus in heerlijkheid zichtbaar moet worden.

Doel: Een van de redenen voor de hoofdbedekking van de gelovige vrouw is dat die 'ter wille van de engelen' is (11:10). Engelen zijn geestelijke wezens, 'die tot dienst uitgezonden

worden ter wille van hen die de behoudenis zullen beërven' (Hebr. 1:14). En daarom zijn Gods kinderen voortdurend aan hun kritische blik onderworpen.

Het zichtbaar zijn van een hoofdbedekking in het geval van de vrouw wanneer ze zich in een gemeentelijke samenkomst bevindt, is een teken van haar onderworpenheid aan haar hoofd, de man, terwijl hij de vertegenwoordiger van Christus is. Dit zal een getuigenis zijn voor alle hemelse wezens en een aanklacht tegen die engelen die hun 'oorsprong niet bewaard' hebben (Judas :6), wat natuurlijk een daad van zelfverhoging was.

Problemen: Dit gedeelte (1 Kor. 11:1-16) bevat twee belangrijke problemen, die grote onenigheid veroorzaakt hebben onder gelovigen.

Probleem nummer 1: Leert vers 15 dat het haar van een vrouw de sluier of de bedekking is waarover de apostel het heeft in de verzen 4, 5, 6, 7 en 13?

Een ietwat humoristisch bewijs dat Paulus zelfs niet een klein beetje suggereert dat met de hoofdbedekking (het teken van gezag en hoofdschap) het haar van de vrouw wordt bedoeld, ontdekken we wanneer we het woord 'bedekking' in vers 4-7 veranderen in 'haar':

Iedere man die bidt of profeteert met *haar* op zijn hoofd, onteert zijn hoofd; en iedere vrouw die bidt of profeteert zonder *haar*, onteert haar hoofd; want het is een en hetzelfde alsof zij geschoren was.

Want als een vrouw geen *haar* heeft, laat zij zich ook maar het haar laten afknippen; maar als het voor een vrouw een schande is zich het haar te laten afknippen of zich te laten scheren, laat zij dan *haar* hebben.

Want de man behoort geen *haar* te hebben, daar hij het beeld en de heerlijkheid van God is; maar de vrouw is de heerlijkheid van de man.

Dit toont aan dat de gelovige vrouw in de gemeentelijke samenkomsten een gepaste bedekking op haar hoofd hoort te hebben. Dit onderscheidt haar van de man, en deze daad van onderwerping brengt op een prachtige en heel eenvoudige manier heerlijkheid aan onze Heer en Heiland.

We moeten ook opmerken dat de apostel in vers 15 een ander Grieks woord voor bedekking gebruikt dan in de verzen 4, 5, 6, 7 en 13. De eerste van deze woorden, *katakalypto*, wijst op een kunstmatige bedekking over het haar, zoals een hoed of sluier. A.T. Robertson schrijft in zijn boek over de Brieven van Paulus dat de betekenis hier is: 'Laat zij zich bedekken met een sluier (...) de sluier die neerhangt vanaf het hoofd'.

Het tweede woord, *peribolaiou*, dat gebruikt wordt in vers 15, betekent dat wat omgehangen wordt (zoals een mantel). In onze moderne taal zouden we dit een 'kapsel' noemen.

J. Heading schrijft in zijn verklaring van de eerste Brief aan de Korinthiërs: 'Voor de vrouw is haar lange haar een natuurlijke heerlijkheid. Het haar is haar gegeven als een "bedekking". In het Grieks staat hier een ander woord dan wat gebruikt is in de verzen 4, 5, 6, 7 en 13; het negeren hiervan en het negeren van Paulus' argument in dit hele gedeelte heeft sommigen tot de overtuiging gebracht dat het haar van een zuster een gepaste bedekking is en er geen

tweede, kunstmatige of tijdelijke bedekking nodig is. Een dergelijke gedachte is absoluut ongegrond en toont óf het onvermogen om een argument te begrijpen aan, óf anders de weigering om het gezag van Christus te erkennen’.

Het haar van een vrouw is haar permanente sluier van schoonheid en heerlijkheid, en het is van nature altijd zichtbaar. Paulus gebruikt het hier op een illustratieve manier, zodat wij de orde van de natuur zouden aanvaarden.

W.G. Moorehead maakt een belangrijke opmerking over Paulus’ uitspraak ‘de vrouw is de heerlijkheid van de man’:

Onder de lagere dieren is het bijna altijd zo dat het mannetje de schoonheid van vorm en uiterlijk bezit. Het is de mannetjesvogel die het grandioze verenkleeft heeft. Hoe schitterend zijn de veren en kleuren van de mannelijke pauw, fazant en paradijsvogel, terwijl het wijfje gekleed gaat in het saaiste, bijna smoezelige, bruin. Hoe majestueus zijn de manen en de vorm van een leeuw, terwijl zijn leeuwin, sterk en soepel als ze is, veel nederiger gekleed gaat. Maar in de menselijke familie is deze orde door God omgekeerd. De schoonheid van gelaat en gestalte wordt tentoongespreid in de vrouw. De man heeft misschien een eigen schoonheid, maar die is lang niet zo fijn of verfijnd of gracieus als die van de vrouw. Dus wat bijna alle aspecten van schoonheid betreft, is de vrouw de heerlijkheid van ons ras’.

Probleem nummer 2: Impliceert vers 5 dat wanneer een vrouw wordt opgeroepen haar hoofd te bedekken, en zij voldoet aan deze noodzakelijke voorwaarde, het gepast voor haar is om in het openbaar te bidden en te profeteren in de gemeente?

Over dit probleem zegt Calvijn: ‘Wanneer hij hier zijn afkeuring uitspreekt over het ene (het weglaten van de hoofdbedekking), beveelt Paulus niet het andere aan (dat de vrouw hardop bidt of profeteert in de gemeente). Paulus schenkt aandacht aan één ding tegelijk’. Hoofdbedekking is dus geen vrijbrief voor een zuster om te bidden en te profeteren waar zemaar wil.

En in zijn commentaar op de Brieven aan de Korinthiërs schrijft J.M. Davies:

‘Deze passage uitleggen als zou die vrouwen het gezag geven om publiekelijk in de vergadering deel te nemen, zou in tegenspraak zijn met het duidelijke verbod van hoofdstuk 14:34 en 1 Timotheüs 2:8-12.

In 1 Korinthe 6:4,7 en 8:10 lijkt de apostel een vergelijkbare methode te volgen. Wat hij toestaat in 6:4, weerspreekt hij in feite in vers 7. En uit 8:10 zou iemand kunnen opmaken dat de apostel er geen bezwaar tegen had als een gelovige een uitnodiging zou aannemen van een heidenvriend om samen met hem te eten in een afgodstempel, terwijl hij daarmee eer zou brengen aan de afgod. Maar in 10:20-22 wordt de ernst van een dergelijke compromitterende daad heel duidelijk gemaakt’.

De belangrijke vraag is: was Paulus’ verwijzing naar vrouwen die bidden en profeteren in de gemeente van Korinthe in tegenspraak met zijn uitspraak in 14:34-35? Suggereerde hij dat

dit een gebruikelijke gewoonte was? Nee! Of dat het een gewoonte moest zijn in de gemeente? Het eenvoudige antwoord op deze beide vragen is natuurlijk: nee! Paulus behandelt het eerste van deze twee problemen, de hoofdbedekking voor de gelovige vrouw, in dit gedeelte van zijn Brief, maar hij wacht op een geschikter moment tijdens zijn voorschriften om het tweede probleem aan te pakken, dat van vrouwen die spreken in de gemeente...

De terloopse verwijzing in hoofdstuk 11 naar de activiteiten van de vrouwen in Korinthe is geen verklaring of vergoelijking van hun gewoonte. Paulus stelt in 14:34-35 met Goddelijk gezag dat de vrouw moet zwijgen in de gemeente. Als hij aan Timotheüs schrijft, legt hij de redenen daarvoor uit. Het is belangrijk om op te merken dat hij dit doet in een Brief die vooral geschreven is met betrekking tot de orde in de Gemeente.

In 1 Timotheüs 2:9-15 geeft Paulus drie redenen voor het zwijgen van zusters in de gemeente:

- (a) gehoorzaamheid aan het Woord van God;
- (b) Adams voorrang in de schepping;
- (c) Eva's voorrang in de overtreding.

De activiteiten in Korinthe zijn vaak maar armzalige voorbeelden om na te volgen. De teneur van Paulus' beide Brieven aan die gemeente lijkt te zijn dat ze de meest vleselijke was van alle gemeenten in die tijd: de Korinthiërs waren onderling verdeeld; ze lieten grote immoraliteit toe in hun gemeenschap; ze daagden elkaar voor de rechter; en ze hadden minachting voor hun eigen geestelijke vader, de apostel Paulus. Al deze dingen zijn niet bepaald aanbevelenswaardige daden en ze moeten beslist niet nagevolgd worden. Het lijkt aannemelijk dat de ongehoorzaamheid van de Korinthische vrouwen bij het bidden en profeteren nog een bewijs was van de vleselijke toestand van de gemeente.

In zijn boek over de plaats van de vrouw in de Gemeente herinnert Charles Ryrie ons aan het bedroevende voorbeeld van deze onschriftuurlijke praktijk in de gemeente van Thyatira (Openb. 2:18-29). In deze letterlijk apostolische gemeente had de gewoonte geleid tot grote afval van de waarheid. Een vrouw, Izébel, verleidde Gods kinderen en bracht hen tot hoererij en afgoderij (waarschijnlijk geestelijke aspecten van deze vreselijke zonden). Op fijngevoelige wijze verbergt de apostel Johannes haar naam achter het pseudoniem Izébel, één van de meest door God verafschuwde namen uit het Oude Testament.

Conclusie: Een intensieve studie van de onderwerpen hoofdschap en hoofdbedekking geeft onomstotelijk aan: uit de betekenis van verschillende gedeelten van Gods Woord blijkt dat het ook nu nog in gemeentelijke samenkomsten de juiste gewoonte is dat gelovige vrouwen een bedekking op hun hoofd hebben, opdat hun eigen heerlijkheid niet zichtbaar is.

Dit hoeft geen dure hoed te zijn; een bescheiden doek of sluier die van het hoofd op de schouders neerhangt, zoals die gedragen wordt in veel tropische en subtropische landen, voldoet aan de Bijbelse vereisten.